

Ψ

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ
СВІДОМОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У
ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ**

**DEVELOPMENT OF NATIONAL AWARENESS
AND NATIONAL IDENTITY IN TIME OF WAR
AND POST-WAR PERIOD**

Рівне

29-30 листопада 2023 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

**РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У
ВОЄННИЙ ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОДИ:**

збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції

**DEVELOPMENT OF NATIONAL AWARENESS AND NATIONAL
IDENTITY IN TIME OF WAR AND POST-WAR PERIOD:**

collection of papers presented
at the International Scientific and Practical Conference

(29-30 листопада 2023 р, м. Рівне)

УДК 159.9+ 316.6

Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у воєнний та повоєнний періоди : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (29-30 листопада 2023 р м. Рівне). Упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова. Рівне , 2023. 176 с .

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного
гуманітарного університету

(протокол № 12 від 5.12.2023 р.)

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

особа не може сама справитися з негативним впливом надзвичайної ситуації, що передбачає надання як екстреної так і лонгітюдної психологічної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Александров Ю. В., Гонтаренко Л. О., Євсюков О. П. та ін. Кризова психологія : навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, КП “Міська друкарня”, 2010. 383 с.
2. Байєр О. О. Життєві кризи особистості : навч. посібник. Дніпропетровська: Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 244 с.
3. Екстремальна психологія / за заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Харків : УЦЗУ, 2007. 502 с.
4. Мокряк А. Г. Соціальна робота з людьми похилого віку: соціальнопедагогічний аспект. Вісник Харківської державної академії культури. 2010. Вип. 29. С. 274-280.
5. Тюріна В.О. Естренна психологічна допомога в екстремальних ситуаціях. Актуальні проблеми сучасної психології та педагогіки в діяльності вищих навчальних закладів МВС України. Харків, 2015. С.19-21

***Ніколайчук Галина Іванівна,**
канд. пед. наук, професор,
професор кафедри загальної психології та психодіагностики
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна*

***Демчук Олена Олександрівна,**
канд. психол. наук, доцент,
професор кафедри загальної психології та психодіагностики
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, Україна*

ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів є актуальним завданням для України, особливо у контексті її історичних, політичних та соціокультурних процесів.

Зміцнення української ідентичності є важливим завданням для України в сучасних умовах. Це сприятиме її стійкості, самоствердженню та збереженню культурної спадщини.

Мета повідомлення – є осмислення сутності процесу формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни та обґрунтування на цій основі твердження про те, що цей процес необхідно розглядати як один із чинників збереження цілісності держави та її зміцнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для формування сильної української ідентичності в умовах сучасних викликів важливо підтримувати ініціативи, спрямовані на збереження культурної спадщини, розвиток освіти, підтримку української мови та історичної пам'яті. Також важливо стимулювати національну єдність і діалог між всіма етнічними групами в Україні, щоб зміцнити національну ідентичність, яка була б відкритою та міцною в умовах сучасного світу.

Одним із ключових чинників формування ідентичності України була її боротьба за незалежність та відновлення суверенітету у 1991 році. Сьогодні ця історична подія

служить важливим символом для українців і нагадує їм про важливість об'єднання та захисту своєї країни. Українська мова відіграє ключову роль у формуванні ідентичності. Збереження та розвиток української мови є важливою метою для зміцнення національної ідентичності. Україна має багатий культурний спадок, який включає в себе музику, живопис, літературу, народні обряди та традиції. Збереження і популяризація цієї спадщини допомагає українцям зберегти свою ідентичність.

Збереження історичної пам'яті, зокрема подій, пов'язаних з боротьбою за незалежність та героїчними подвигами минулих поколінь, також грає важливу роль у формуванні ідентичності. Освіта та виховання молодого покоління важливі для передачі цінностей, історії та культурної спадщини України. Школи, університети та громадські організації можуть сприяти цьому процесу.

Сучасні засоби масової інформації та соціальні мережі можуть впливати на формування ідентичності. З цією метою важливо підтримувати українські медіа, які сприяють зміцненню національної самосвідомості.

У сучасному світі глобалізація призводить до змішування культурних впливів. Україна повинна зберігати свою унікальну ідентичність, водночас відкриваючись до світових культурних тенденцій. Політичні реформи та розвиток демократії важливі для формування ідентичності, оскільки вони дозволяють громадянам брати участь у формуванні країни та рішень, які впливають на їхню ідентичність.

Так, формування української ідентичності в сучасних умовах є надзвичайно актуальним завданням. Україна, як і багато інших країн, стикається з численними сучасними викликами, які впливають на ідентичність її громадян. Деякі з цих викликів включають:

1. Геополітичні виклики: Україна знаходиться в складних геополітичних умовах, зокрема в контексті конфлікту на сході країни та відносин з Росією. Ці виклики можуть вплинути на сприйняття власної ідентичності та національної самосвідомості.

2. Культурна гетерогенність: Україна є багатонаціональною країною з різноманітними етнічними групами. Формування української ідентичності повинно бути інклюзивним та враховувати інтереси різних етнічних груп, підтримуючи культурну різноманітність.

3. Глобалізація: Глобалізація призводить до змішування культурних впливів та створює виклики для збереження унікальної української ідентичності в умовах всесвітньої інформаційної обміну.

4. Технологічні інновації: Розвиток інтернету та соціальних мереж розширює можливості взаємодії та комунікації, але також може вплинути на сприйняття культурних цінностей і ідентичності.

5. Глобальні проблеми: Сучасні проблеми, такі як зміна клімату та економічні труднощі, можуть ставити під загрозу стабільність країни та сприйняття власної ідентичності.

Процес формування національної ідентичності української молоді в умовах російсько-української війни є особливо складним і важливим. Ця війна, яка розпочалася в 2014 році, має серйозний вплив на сприйняття себе українцями та національну самосвідомість, особливо серед молоді. Осмислення сутності цього процесу включає наступні аспекти.

Патріотизм та національна гордість: російсько-українська війна спонукала багатьох українських молодих людей відкрито виявити свій патріотизм і гордість за свою країну. Вони стали активними учасниками громадських рухів, волонтерських організацій і військової служби [1].

Історична свідомість: російсько-українська війна викликала інтерес до історії України, зокрема до минулих подій і героїв, які боролися за незалежність країни. Молодь почала вивчати історичні факти і вшановувати пам'ять про подвиги попередніх поколінь.

Українська мова: Мова грає важливу роль у формуванні ідентичності. В контексті війни українська мова стала символом національної єдності та опорою в боротьбі проти ворога.

Зміцнення духу спільноти: Умови війни спонукають молодь до спільної дії та об'єднання. Вони відчувають важливість підтримки один одного та спільної боротьби за майбутнє своєї країни.

Інформаційна війна: російська пропаганда та дезінформація створюють необхідність у медійній грамотності та критичному мисленні серед молоді. Це сприяє формуванню обізнаності та національної ідентичності.

Глобальний контекст: Українська молодь також спостерігає за розвитком подій у світі та визначає своє місце в глобальному співтоваристві.

Важливо, що формування ідентичності молоді в умовах війни включає в себе розмову про мир, помірне врегулювання конфлікту, визначення ролі України в майбутньому, а також розвиток відкритого і демократичного суспільства. Цей процес вимагає підтримки з боку уряду, освітніх і громадських організацій для того, щоб молодь мала можливість об'єднатися навколо спільних цінностей та сприяти розвитку України як демократичної та незалежної країни [2].

Висновки. Умови війни підтримують об'єднання та розвиток духу спільноти серед молоді, що є важливим аспектом формування національної ідентичності. Процес формування національної ідентичності молоді потребує підтримки та сприяння з боку уряду, освітніх і громадських організацій для створення умов для розвитку демократичного суспільства та збереження національних цінностей.

Українська молодь продовжує активно формувати свою ідентичність в умовах війни, і цей процес важливий для майбутнього України та її національного розвитку.

Список використаних джерел

1. Купрійчук В. М. Роль національної культурної спадщини у формуванні української ідентичності. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти: монографія. Київ: НАДУ, 2018. 256 с.
2. Купрійчук В. М. Етнічна ідентичність та етнополітика держави. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти: монографія. Київ: НАДУ, 2018. 259 с.

Опанасюк Ірина Василівна

*канд. психолог. наук, асистент кафедри психології розвитку
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

<http://orcid.org/0000-0003-3626-0691>

РОЛЬ КОЛЬОРУ В ОСМИСЛЕННІ ПІДЛІТКАМИ ВЛАСНОГО ЕМОЦІЙНОГО КОНТЕКСТУ ТА ЙОГО ЗМІН ПІД ВПЛИВОМ ПСИХОТРАВМУЮЧИХ ОБСТАВИН

Постановка проблеми. Війна, з усіма її проявами, це надпотужний стресовий чинник, який має вплив на психіку особистості. Навіть у невизначених реаліях людство продовжує творити. Розвиватись та прагне подолати вплив та наслідки воєнних подій. Саме метод арт-терапії сприяє в рефлексивному осмисленні суб'єктом своїх емоційних

Derpoliuk Elena Features of psychological correctional work with women using meditation tools in a remote setting.....	45
Доній Вікторія Сергіївна Прояви національної ідентичності українців у сучасному культурному просторі	48
Зубкевич Юлія Володимирівна, Широких Анастасія Олегівна Військова агресія як каталізатор національної свідомості українського суспільства	51
Ільчук Сергій Соціальна ексклюзія як виклик повоєнної України	52
Іщенко О.В. Соціально-психологічні особливості психологічного клімату в організації у кризовий період.....	55
Кікінежді Оксана Михайлівна, Василькевич Ярослава Зіновіївна Розвиток національної ідентичності сучасної молоді: егалітарний вимір	57
Кожем'яка Юлія Миколаївна, Чередниченко Тетяна Володимирівна Військова агресія як каталізатор національної свідомості українського	60
Компанієць Ольга Самооцінка старшокласника як передумова виникнення конфліктної взаємодії з ровесниками.....	62
Краля Катерина Миколаївна Джерела самоефективності особистості.....	65
Красовська Інна Василівна, Парфанович Іванна Іванівна Вплив командних активностей на продуктивність діяльності організації.....	67
Кулакова Лариса Миколаївна Збереження репресованими українцями етнічної ідентичності в умовах заслання.....	70
Кулаков Руслан Станіславович Національна самосвідомість особистості: теоретичні аспекти формування.....	73
Кулеша Наталія Петрівна Психологічні особливості психічного здоров'я внутрішньо переміщених осіб під час війни.....	75
Кутішевська Дарина Психологічні особливості самореалізації жінок зрілого віку....	78
Лазаренко Інеса Станіславівна, Рибак Тетяна Миколаївна Актуальність надання первинної психологічної допомоги викладачам та студентам у надзвичайних ситуаціях.....	80
Левко Олександр Олегович Формування психологічної готовності майбутніх стоматологів до професійної діяльності в умовах сьогодення	83
Литвиненко Світлана Анатоліївна, Ямницький Вадим Маркович Етапи професійно-особистісного розвитку сучасних допомагаючи практиків у системі неформальної післядипломної освіти: досвід символдрами.....	85

Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у поствоєнний період

Луцук Галина Олександрівна Розвиток соціальної відповідальності майбутніх психологів під час формування готовності до професійної діяльності у воєнний період.....	87
Луцук Тетяна Іванівна Екзистенційна криза в умовах війни : причини та наслідки..	89
Мельничук Ірина Психологічний розвиток і корекція резильєнтності особистості у воєнний період.....	92
Мешко Олександр Іванович, Павловський Тарас Анатолійович Особливості розвитку професійної стресостійкості працівників сфери надання послуг	94
Момот Марина Анатоліївна Вплив психотравмуючих ситуацій на людей похилого віку.....	97
Ніколайчук Галина Іванівна, Демчук Олена Олександрівна Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів.....	100
Опанасюк Ірина Василівна Роль кольору в осмисленні підлітками власного емоційного контексту та його змін під впливом психотравмуючих обставин.....	103
Охріменко Наталія Павлівна Рівні патріотичної вихованості дітей 6-7 років засобами художнього краєзнавства.....	105
Павелків Віталій Романович Психологічні особливості розвитку національної свідомості та ідентичності студентської молоді у воєнний період.....	108
Паламарчук Володимир Богданович Психологічні детермінанти формування професійного мислення у майбутніх маркетологов.....	111
Паламарчук Владислав Володимирович Розвиток комунікативної компетентності майбутніх фахівців сфери бізнесу.....	114
Панащук Ігор Миколайович Відповідальність як професійно-особистісна якість майбутнього педагога.....	116
Панченко Оксана Петрівна Рівні патріотичної вихованості дітей 6-7 років засобами художнього краєзнавства.....	118
Панченко Оксана Петрівна Загальнотеоретичний аспект діяльності бізнес-психологів в умовах воєнного стану	121
Полякова Світлана Василівна, Розумний Сергій Михайлович Екстралінгвістичні засоби розкритті психологічного стану людини в умовах сучасної війни.....	123
Радул Ірина Геннадіївна Військовий стрес у дітей.....	126
Радул Сергій Григорович Effect of job related and personal stressors on the pilots.....	128

Розвиток національної свідомості та національної ідентичності особистості у поствоєнний період

Рейко Анастасія Василівна, Орап Марина Олегівна Емоційний інтелект менеджера: ключова компетентність для росту конкурентоспроможності бізнесу у воєнний час.....	131
Савелюк Наталія Михайлівна Асоціативний експеримент у дослідженні семантичних полів вербального стимулу «Україна»	135
Созонюк Ольга Степанівна Психологічний стан і національна ідентичність дітей внутрішньо переміщених осіб: сучасні виклики	137
Сидоркевич Дмитро Йосипович Психологічні умови формування професійної компетентності майбутніх фізичних реабілітологів до фахової діяльності у воєнний та повоєнний періоди.....	140
Халік Олена Олександрівна Розвиток самоосвітньої професійної компетентності випускників педагогічного ЗВО як умова ефективності відбудовчих процесів у воєнний та повоєнний періоди.....	142
Хаустова Тетяна Миколаївна Соціально-психологічні особливості життєстійкості внутрішньо-переміщених осіб.....	145
Чмут Яна, Широких Анастасія Олегівна Роль засобів масової інформації у формуванні масової свідомості громадян	147
Шевчук Анна Іванівна, Широких Анастасія Олегівна Особливості вияву підвищеної тривожності у підлітків.....	151
Шумик Любов Ростиславівна Детермінанти формування національної самосвідомості.....	153
Щирук Ірина Анатоліївна Психологічні особливості терапії осіб постраждалих на ПТСР: аксіом-особистісний підхід	157
Юрчук Олексій Іванович Основні принципи розвитку національної свідомості у дошкільному віці.....	159
Юрчук Олена Сергіївна Психологічні основи розвитку резильєнтності особистості в умовах війни.....	161
Янкавс Юрій Андрісович Психологічні умови формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у процесі професійної підготовки	163
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	166